

компетенцій державних службовців та використання цифрових інструментів в антикризовому управлінні. Подальший розвиток цифрової трансформації вимагає системного підходу до кадрового забезпечення, зміцнення інформаційної безпеки та активного впровадження передових технологій у всі сфери публічного управління.

Список використаних джерел

1. Алюшина Н. Цифрові тренди є інструментами трансформації публічного сектору. *Національне агентство України з питань державної служби*. 2023. URL: https://nads.gov.ua/news/nataliia-aliushyna-tsyfrovi-trendy-ie-instrumentamy-transformatsii-publichnoho-sektoru?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 22.03.2025).
2. Квітка С., Корсун В., Магиляс Ю. Цифрова трансформація публічного управління: перспективні напрямки досліджень. *Аспекти публічного управління*, 2024. №12(3). 50-58. URL: <https://doi.org/10.15421/152437>;
3. Саприкін В. Оцифровування, цифровізація та цифрова трансформація публічного управління в Україні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Державне управління*, 2024. №19(1). 116-121. URL: <https://doi.org/10.17721/2616-9193.2024/19-19/22>;
4. Сиротін В. Д. Особливості цифровізації у сфері публічного управління. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*, 2023. №9. URL: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2023-9-02-06>.

Моргунов Руслан

Здобувач першого рівня вищої освіти
кафедри політології та державного управління.
Донецький національний університет імені Василя Стуса
(керівник проф. Олена Чальцева)

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА У СФЕРІ ВІДКРИТИХ ДАНИХ В УКРАЇНІ

Відкриті дані стали важливою складовою сучасного державного управління, особливо у країнах, що прагнуть прозорості та інновацій. В Україні після Революції Гідності 2014 р. посилювався суспільний запит на підзвітність влади та боротьбу з корупцією, що стимулювало розвиток політики відкритих даних. Соціально-політичні передумови включають активну роль

громадянського суспільства й медіа у вимозі доступу до публічної інформації, економічну потребу в даних для розвитку ІТ-сектору та цифрових сервісів, а також правові зобов'язання України як учасниці міжнародних ініціатив (Партнерство «Відкритий Уряд», Ініціатива прозорості тощо). У 2011 році було прийнято Закон «Про доступ до публічної інформації», який створив правову основу для прозорості (закріпив право громадян на запит інформації, відкритість даних у машиночитних форматах тощо). Однак справжній прорив у відкритих даних відбувся з ухваленням підзаконних актів та реформ після 2014 року. У 2015 р. Кабінет Міністрів затвердив постанову №835, яка визначила перелік наборів даних, обов'язкових до публікації у формі відкритих даних [4 (1)]. Ця постанова (оновлювана і доповнювана) стала наріжним каменем політики відкритих даних, зобов'язавши органи влади регулярно публікувати ключову інформацію (бюджети, реєстри, статистику тощо) у відкритому доступі. У 2016 р. Україна приєдналася до Міжнародної хартії відкритих даних, підтвердивши прихильність принципам відкритості. У 2018 р. урядом була схвалена перша Національна стратегія у сфері відкритих даних, а на початку 2022 р. Міністерство цифрової трансформації підготувало її нову редакцію, засновану на шести принципах Міжнародної хартії відкритих даних [4 (2)]. Таким чином, до початку 2020-х років сформувалося інституційне підґрунтя: створено єдиний державний веб-портал даних (data.gov.ua), визначено відповідальні органи (Мінцифри координує політику), діє нормативна база та стратегічне бачення розвитку відкритих даних.

Попри значний прогрес, перед державною політикою у сфері відкритих даних залишається низка проблемних питань. По-перше, необхідно забезпечити стале виконання політики на всіх рівнях – від центральних органів до громад і комунальних підприємств – адже нерівномірність якості та повноти оприлюднених даних може знижувати ефективність ініціативи. По-друге, війна, що триває з 2022 р., створила нові виклики: з міркувань безпеки доступ до деяких реєстрів і наборів даних було обмежено, частина даних перестала оновлюватися. Це тимчасово вплинуло на реалізацію принципу відкритості, що може негативно позначитися на довірі громадян. По-третє, навіть відкривши дані, держава має сприяти їх подальшому використанню – бракує механізмів вимірювання та стимулювання реального впливу відкритих даних на управлінські рішення, економіку та громадський контроль. Отже, основна проблема політики – як підвищити ефективність управління відкритими даними: забезпечити повноту і актуальність публікації, адаптуватися до обмежень воєнного стану та максимально реалізувати

потенціал відкритих даних для суспільства і економіки.

Метою є оцінка поточної державної політики України у сфері відкритих даних та розробка рекомендацій щодо її вдосконалення. Дослідження здійснювалося методом якісного аналізу політики (policy analysis), що включає огляд нормативно-правових актів України у сфері відкритих даних, аналіз наявних звітів та рейтингів (національних і міжнародних) щодо відкритих даних, а також порівняння підходів, застосованих іншими країнами-лідерами. Здійснено порівняльний аналіз кейсів Великої Британії, США, Канади, Франції, Німеччини та Південної Кореї – держав, які мають високі показники відкритості даних чи відомі інноваційними рішеннями у цій галузі. Основними джерелами інформації стали офіційні документи, аналітичні звіти, дані профільних міжнародних організацій (OECD, EU, OGP) та експертні оцінки. Обмеженнями дослідження є брак актуальних публічних даних по деяких аспектах впровадження політики в умовах воєнного стану (через обмеження доступу), а також те, що швидкий розвиток сфери означає появу нових даних і ініціатив, які частково виходять за межі охопленого періоду аналізу. Втім, зроблено спробу врахувати найновішу інформацію станом на початок 2025 року.

На основі аналізу можна окреслити кілька варіантів розвитку державної політики відкритих даних. Кожен з них передбачає різний рівень змін – від збереження існуючого курсу до впровадження нових інструментів – і може по-різному вплинути на вирішення виявлених проблем:

- збереження курсу та адаптація;
- посилення нормативної бази та контролю;
- сприяння використанню даних і інноваціям.

Аналіз показав, що державна політика України у сфері відкритих даних загалом є успішною і відповідає найкращим світовим практикам у багатьох аспектах. Україна за останні роки перетворилася з новачка на одного з лідерів відкритих даних: створено комплексну нормативну базу підзаконного рівня, розгорнуто сучасний портал відкритих даних, досягнуто високого рівня відкритості в ключових сферах (бюджети, реєстри, закупівлі), що підтверджується зовнішніми оцінками. Відкриті дані вже приносять відчутну користь – їх використовують мільйони людей у взаємодії з державою та в бізнесі [3]. Вони стали інструментом громадського контролю та антикорупційних розслідувань. Разом з тим, дослідження виявило *проблеми*, які можуть стримувати повну реалізацію потенціалу відкритих даних: нормативно-правова неповнота (відсутність закріплення принципів на рівні

закону), нерівномірність виконання політики різними розпорядниками, брак механізмів стимулювання повторного використання даних, а також виклики, пов'язані з воєнним станом (тимчасове згортання відкритості деяких даних). Міжнародне порівняння продемонструвало, що країни-лідери, такі як Велика Британія, Канада, Франція, США, Південна Корея, досягли успіху завдяки поєднанню міцної правової основи та активних програм по залученню суспільства до використання даних [6]. Для України актуальним є перейняття цього досвіду з поправкою на національні особливості та поточну ситуацію.

Список використаних джерел

1. data.europa.eu. (2025). *Open data portals around Europe: Ukraine's data.gov.ua advancing transparency and data literacy*. – News article, 29 січня 2025. URL: ([Open data portals around Europe: Ukraine's data.gov.ua advancing transparency and data literacy | data.europa.eu](#)) ([Open data portals around Europe: Ukraine's data.gov.ua advancing transparency and data literacy | data.europa.eu](#)). [Accessed 25.01.2025].
2. IREX – Vibrant Information Barometer (VIBE) 2024: Ukraine. (2024). – Звіт про інформаційне середовище України. Витяг про відкриті дані: Україна посіла третє місце в Європі за Open Data Maturity 2023; опис відкритих реєстрів та сервісів. URL: Opendatabot, Clarity Project. [Accessed 25.3.2025].
3. BRDO. (2025). *Up to 16 million people use open data in Ukraine every month*. – Стаття Офісу ефективного регулювання, 27 лютого 2025. Дані аналізу використання відкритих даних: 11,6–16,2 млн користувачів щомісяця (39–55% інтернет-аудиторії). URL: [Up to 16 million people use open data in Ukraine every month - Better Regulation Delivery Office](#); популярні категорії сервісів (медицина, бізнес, авто тощо). URL: [Up to 16 million people use open data in Ukraine every month - Better Regulation Delivery Office](#). [Accessed 25.3.2025].
4. data.europa.eu. (2022). *The acceleration of open data practices in Ukraine*. – Аналітичний огляд, травень 2022. Опис політики України: постанова КМУ №835 (2015) як центр політики. URL: [The acceleration of open data practices in Ukraine | data.europa.eu](#); перша стратегія відкритих даних 2018 і план оновлення стратегії з урахуванням Open Data Charter. URL: [The acceleration of open data practices in Ukraine | data.europa.eu](#). [Accessed 25.3.2025].
5. Data.gov (U.S. General Services Administration). (2019). *Open Government – Data.gov*. – Офіційна сторінка порталу data.gov. Інформація про OPEN Government Data Act 2018: федеральні агенції зобов'язані публікувати інформацію онлайн у машиночитних форматах. URL: [Open Government - Data.gov](#). [Accessed 25.3.2025].
6. Korea.net. (2015). *Korea ranked top in OECD for open government data*. – Новина, 17 липня 2015. Результати OECD OGD Index 2015: Корея – 1-ше

місце (0,98), Франція – 2-ге, Британія – 3-тє, далі Австралія, Канада. URL: [Korea ranked top in OECD for open government data : Korea.net : The official website of the Republic of Korea](#)). [Accessed 25.3.2025].

7. Open Government Partnership (OGP). (2017). *Germany finally has an Open Data Law*. – Блог Майкла Петерса, 7 вересня 2017. Опис першого закону Німеччини про відкриті дані (2017): зміни до е-урядового закону, що зобов'язують федеральні органи надавати відкриті дані у загальний доступ. URL: [Germany Finally has an Open Data Law](#)). [Accessed 25.3.2025].

8. World Wide Web Foundation. (2018). *Open Data Barometer – Leaders Edition*. – Аналітичний звіт. Висновки: Великобританія і Канада поділяють 1-е місце серед лідерів, також у топ-групі Австралія, Франція, Південна Корея, тощо. США втратили позиції, Україна серед “наздоганяючих” з прогресом +25 пунктів. [Accessed 25.3.2025].

9. Government-transformation.com. (2024). *OECD: the top performing governments for open data*. – Огляд Сема Бірчалла, 5 січня 2024. Рейтинг OECD OURdata Index 2023: топ-10 включає Корею, Францію, Польщу, Естонію, Іспанію тощо; відзначено роль нового ЄС директиви 2019 у прогресі країн. URL: [OECD: the top performing governments for open data](#)). [Accessed 25.3.2025].

10. Wikipedia. *Open data in Canada*. – Опис розвитку відкритих даних у Канаді. Зазначено, що у 2014 р. видано директиву “Open by default” для федеральних органів. URL: [Open data in Canada - Wikipedia](#)); за станом на 2016 р. Канада – 2-га у світі за рейтингом Open Data Barometer. URL: [Open data in Canada - Wikipedia](#)). (Використано як допоміжне джерело для загальної інформації). [Accessed 25.3.2025].

Чальцева Олена

Доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри політології та державного управління.

Донецький національний університет імені Василя Стуса

ORCID: 0000-0003-3922-7619

МІМІКРІЯ ЯК ФОРМА КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ В УМОВАХ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

З початку російсько-української війни в Україні об'єктивно постало питання щодо колабораційної діяльності населення на територіях, які опинились в окупації. У науковій літературі, присвяченій колабораціонізму, цей вид діяльності зазвичай розглядається в контексті стратегії поведінки населення на окупованих територіях (далі стратегія окупованих), що